

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี
Academic administration model to develop teachers' active learning
management
Uttaradit Darunee School

เบญจมาศ ชาตศักดิ์ยุทธ และ วัฒนา กันทาเวศย์
โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี
Benjamat Chatsakyudh and Wattana Kantawet
Uttaradit Darunee School

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี 3) เพื่อวิเคราะห์หาความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นต่อสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยกระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) ผู้นำการบริหารและวิชาการ 2) ทำงานเป็นทีม 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การวิจัยและพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียนและการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุป แก้ไขปรับปรุง และพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) เงื่อนไขความสำเร็จ มีผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี ด้านความเหมาะสมด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ มีผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร; การบริหารงานวิชาการ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the problem conditions and the need for developing a model Academic administration to develop proactive learning management for teachers at Uttaradit Darunee School. 2) To study the components and create a model for academic administration to develop proactive learning management for teachers at Uttaradit Darunee School. 3) To analyze and find appropriateness, feasibility, and Benefits of the academic administration model for developing active learning management for teachers at Uttaradit Darunee School The research results found that Administrators and teachers have opinions on the current state of academic administration in order to develop teachers' proactive learning management. Overall, it is at a moderate level. The academic administration model for developing active learning management for teachers at Uttaradit Darunee School has 5 elements: (1) principles, (2) objectives, (3) elements of the teacher professional learning community by the administrative creation process. Academics include: 1) Administrative and academic leadership

Keywords: management style; Academic administration; Proactive learning management

ความเป็นมาและความสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีการปรับลดระยะเวลาเรียนภาควิชาการหรือภาคทฤษฎีลดลง แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาหลักที่ผู้เรียนควรรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตร และให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเพิ่มเวลาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน ครูปรับบทบาทในการสอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ฝึกการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองสาระสำคัญของการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ ก็คือการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ พร้อมคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต รูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ มีความหลากหลาย เนื่องจากพบปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาในภาพรวมของทั้งประเทศ โดยการนำผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาประเมิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ย
การเรียนรู้	ของโรงเรียน	ระดับจังหวัด	สังกัด สพฐ.ทั้งหมด	ระดับประเทศ
ภาษาไทย	63.69	49.38	47.74	46.40
สังคมศึกษาฯ	44.08	38.37	37.45	36.87
ภาษาอังกฤษ	42.37	28.26	25.83	25.56
คณิตศาสตร์	34.18	24.19	21.83	21.28
วิทยาศาสตร์	36.58	29.80	29.04	28.65

ที่มา : รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุตรดิตถ์รุณี หน้า 11

ซึ่งจะเห็นได้ว่าการทดสอบมีทั้งหมด 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 4 วิชา มีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ยกเว้นรายวิชาภาษาไทย รวมถึงการแสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ(Ordinary National Educational Test : O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ของกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ซึ่งมีโรงเรียนในกำกับจำนวน 57 โรงเรียน จำแนกเป็นกลุ่มโรงเรียน 9 กลุ่ม ทั้งหมด 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ ทุกรายวิชามีผลคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 เช่นกัน โดยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก และได้รับบาดเจ็บสาเหตุของปัญหาที่ผู้เรียนด้วยคุณภาพ ไว้ว่า หลักสูตร ส่งผลกระทบต่อ การสอบและการวัดประเมินผล การสอบและการวัดประเมินผล ส่งผลกระทบต่อ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน(ผลสัมฤทธิ์ ความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถนะ และคุณลักษณะ)

โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 (โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี, 2564) จาก การประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ได้รับข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าปัจจุบัน ดังนั้นในฐานะที่ทีมงานกลุ่มงานบริหารวิชาการจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการคิด พัฒนาทั้งระบบตั้งแต่หลักสูตร กระบวนการวัดและประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการในการจัดการเรียน การสอนเพื่อที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีการพัฒนาที่สูงยิ่งขึ้นและเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจ สามารถคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์สู่การมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้มีความเข้าใจในตนเองใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่

บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย และเพื่อส่งผลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติต่อไป

จากความสำคัญและสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นบ่งชี้ให้เห็นจุดที่ควรพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณีที่กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีศักยภาพพร้อมในการดำเนินชีวิตพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมือกันสร้างสรรค์ ความดีงามในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้วิจัยในฐานะที่ทีมงานกลุ่มงานบริหารวิชาการตระหนักถึงการบริหารงานวิชาการว่าเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณีและได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงาน

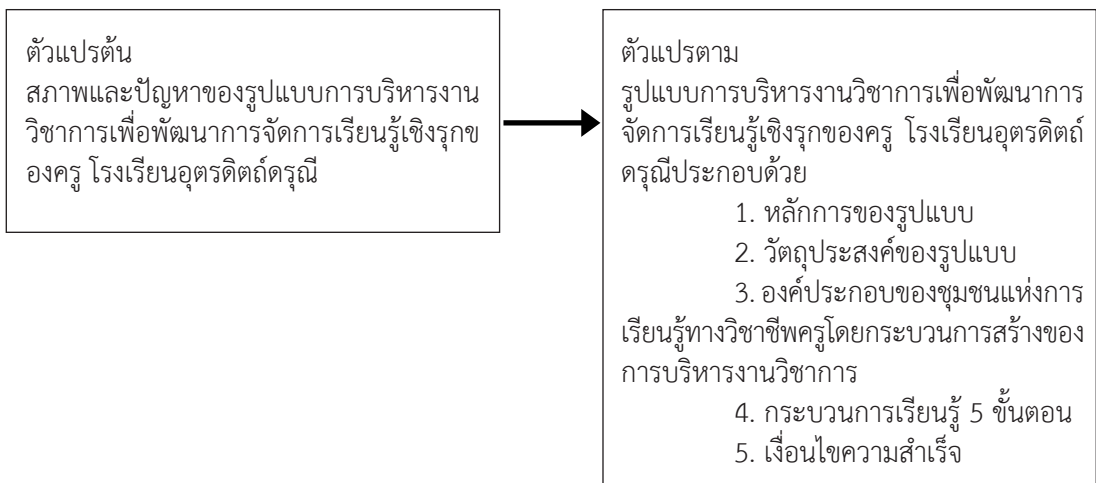
วิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อให้ครูได้นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งผลไปยังนักเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนมีพื้นฐานในด้านการคิด มีทักษะการปฏิบัติงาน การประเมินและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

ได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็น และสามารถวิเคราะห์แยกแยะเหตุผลได้สามารถคิดแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้ก็นักเรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี
- 3.) เพื่อวิเคราะห์หาความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี จำนวน 155 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัย คือ ปีการศึกษา 2565 ระหว่างเดือน พฤษภาคม 2565 - เมษายน 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการได้รับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบ และการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี หาข้อมูลด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ร่างรูปแบบฯ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์หาความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการได้รับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี พบว่า สภาพปัญหาที่ทางโรงเรียนพบมากที่สุด คือ การศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู การส่งเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการในเนื้อหาสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระรวมถึงการส่งเสริมการใช้หลักสูตร/โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และจากการศึกษาความต้องการในการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูพบว่า ผู้บริหารและครูต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุด คือ ให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู อีกทั้งมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับใช้หลักสูตร

2. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุตรดิตถ์ มี 5 องค์ประกอบ ดังแสดงในแผนภาพ

UN Active Learning Management Model

แผนภาพ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนอุตรดิตถ์ครูมี

(1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยกระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้บริหารและวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การวิจัยและพัฒนา องค์ประกอบที่ 5 การวัดผลและประเมินผล (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียนและการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) เงื่อนไขความสำเร็จ คือ 1) ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู 2) ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความมุ่งมั่น จริงใจ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยความเต็มใจ ร่วมมือกัน มีความรับผิดชอบในการทำงานโดยรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาความรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจในหลักการของการบริหารงานวิชาการ ทักษะการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกสามารถออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนได้ และผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนและมีความรู้ทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต

ผลการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.59) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.61) และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนอุตรดิตถ์ครูมี ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีผลการประเมินโดย

รวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.51$) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.50$) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.56$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการได้รับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ การศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย การส่งเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการในเนื้อหาสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน และมีการส่งเสริมการใช้หลักสูตร/โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น เพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ กมลรัตน์ ทิสมบุญรณ์ (2560) ที่ศึกษาพบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การวัดผลและประเมินผล มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดความต้องการในการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า สิ่งที่ผู้บริหารและครูต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุดคือ ใ้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสอดคล้องกับ พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2552) ที่กล่าวถึง งานวิชาการของโรงเรียนต้องมีความทันสมัย ต้องทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยกระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำการบริหารและวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การวิจัยและพัฒนา องค์ประกอบที่ 5 การวัดผลและประเมินผล (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียนและการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยรูปแบบดังกล่าวสอดคล้องกับสุภัทรา ภูษิตรัตนาวลีและคณะ (2560). ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 4 องค์ประกอบ คือ หลักสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้จากการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูดังกล่าวขึ้นมาจากกระบวนการสร้างรูปแบบอย่างเป็นระบบทำให้ได้องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 5 องค์ประกอบที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี

อยู่ในระดับมากที่สุดสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป เนื่องจากกระบวนการในการสังเคราะห์รูปแบบเป็นไปอย่างมีระบบ ในแต่ละองค์ประกอบนำมาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยกระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมี องค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้นำการบริหารและวิชาการ ทำงานเป็นทีม การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การวิจัยและพัฒนา และการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับ สุประวิทย์ ทิพย์โพธิ์ ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก คือ (1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (2) กระบวนการบริหารงานวิชาการมี 4 ประการ ได้แก่ การวางแผนการจัดองค์การ การนำและการควบคุม (3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครูการทำงานเป็นเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศความร่วมมือของผู้ปกครองและวัฒนธรรมองค์การ

2.2 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยกระบวนการสร้างของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอนุตรดิตถ์ดรุณี ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำการบริหารและวิชาการ สอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายองค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาวดี แก้วสำราญ (2553) ได้สรุปไว้ว่า การทำงานเป็นทีม เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อร่วมกันทำงานอย่างมีหลักการ สมาชิกทุกคนปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีการประสานความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การติดต่อสื่อสารกัน การตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้สามารถทำงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับ ภูสุตา ภูเงิน (2560) ที่ศึกษาพบว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารวิชาการของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข ที่กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ซึ่งครูควรมีทักษะการสร้างหลักสูตรบูรณาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา จันทร์ประเสริฐ และคณะ ที่ศึกษารูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของรูปแบบความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาองค์ประกอบที่ 4 การวิจัยและพัฒนา สอดคล้องกับ สดใส ศรีสวัสดิ์ (2565) ที่กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการนำปัญหาที่ได้มาสะท้อนศักยภาพในการจัดการศึกษา ซึ่งได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทาง รวมถึงวิธีการในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษาระหว่างบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงมีแนวทางการดำเนินการวิจัยที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำแนวทางที่ได้ไปปรับใช้ให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อย่างเป็นระบบองค์ประกอบที่ 5 การวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

3. ผลการประเมินรูปแบบด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและได้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การพัฒนาแบบได้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ประเมินมีความเข้าใจหลักการบริหารงานวิชาการและเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศเป็นอย่างดีทำให้ผลการประเมินรูปแบบจึงปรากฏเช่นนี้ สอดคล้องกับ คัมภีร์ สุดแท้ (2553 : 183) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควรสร้างความตระหนักและยอมรับผิดชอบในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของครูร่วมกันทุกชั้นตอน และให้การสนับสนุน การจัดสภาพที่เอื้ออำนวย เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อพัฒนาครูให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกครูผู้สอนควรมีการจัดเตรียมความพร้อมโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการลงมือปฏิบัติที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย รวมถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และควรมีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวชี้วัดจากองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนอุดรดิตถ์กรณีอย่างชัดเจน เพื่อเทียบเคียงสมรรถนะของการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษาหรือเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนแกนนำอื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยการเทียบเคียงสมรรถนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ไกรพันธ์ พูลพันธ์ชู. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาต้นแบบพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, (5) ฉบับพิเศษ: 222-236.
- เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลรัตน์ ทิสมบุญ. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัด สระแก้ว. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(2), 153-162.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว.
- คัมภีร์ สุดแท้ (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(2): 127-136.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2552). *การบริหารเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี.
- ภูสุดา ภูเงิน. (2560). *แนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดสถานพลังประชารัฐใน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี (2564) *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2564* โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี. (อัตสำเนา) ,3-4.
- สดใส ศรีสวัสดิ์. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชตภาคย์*, 16(45): 586-601.
- สถาบันความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่*. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562) *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก(Active Learning)* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.สุ ประวีณ์ ทิพย์โพธิ์, ณรงค์ พิมสาร, และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต. (2563). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1*. (วิทยานิพนธ์ ป.ด. การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาลี และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัย เทคโนโลยีภาคใต้. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 10(1): 151-158.
- สุภาวดี แก้วสำราญ. (2553). *การพัฒนาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรกองการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.